

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei

Pe 6 luni: 12 lei

Cont nr. 49.8.01

120 de ani

de apariție neîntreruptă

La aniversarea „Telegrafului Român”

Prăznuim cu sfială și respect pe veteranul tipăriturilor religioase românești, „Telegraful Român”, la împlinirea a 120 ani de neîntreruptă apariție și de slujire a intereselor superioare ale Bisericii și ale poporului pe meleagurile Transilvaniei. Aceasta pentru că legătura sufletească cu „Telegraful Român” nu numai a redactorilor și colaboratorilor, ci și a cititorilor a fost și este o realitate vie de la 1853 până astăzi, când vin la redacție multe sugestii, colaborări, aprecieri și îndemnuri, care ne bucură și ne încredințează că felul cum apare răspunde cerințelor actuale ale abonaților noștri.

E adevărat: O sută douăzeci de ani e o întreagă epocă din viața Bisericii noastre și a credincioșilor ei, pe care „Telegraful Român” a oglindit-o în paginile sale, și nu numai a oglindit-o ci a adus și o contribuție însemnată la realizarea cerințelor vieții bisericești și vieții credincioșilor ortodocși români. „Telegraful Român” nu s-a mărginit să înregistreze evenimentele și împlinirile, ci a fost totodată îndrumător, sfătuitor, însuflețitor la acțiune pentru propășirea Bisericii și a poporului. El a luptat sub stăpânirea habsburgică pentru interesele poporului român din Transilvania, pentru înfrățirea între cultele și naționalitățile din această parte de țară, pentru desfășurarea vieții bisericești în conformitate cu rînduiele Bisericii Ortodoxe Române, pentru promovarea economiei, culturii, literaturii române și pentru realizarea marelui ideal al unității tuturor românilor într-un singur stat, România. El a avut bucuria negrăită de a exprima în slove entuziaste împlinirea visului de veacuri: Unirea Transilvaniei cu Patria Mamă (1 XII 1918), făurirea României. El a oglindit în paginile sale marile transformări ale Patriei noastre, de la marea cotitură din 23 August 1944 până astăzi, fiind cronicar entuziast al dezvoltării într-un ritm istoric fără precedent a țării noastre pe calea construirii și desăvîșirii vieții celei noi, când poporul e stăpîn pe soarta sa și se transformă neconținut în realitate vie „viitorul de aur”, pe care l-au visat poezii și înaintașii noștri.

Dacă „Telegraful Român” a salutat în 24 XII 1864 vestea reînființării Mitropoliei Ortodoxe Române din Transilvania (mitropolit fiind Andrei Șaguna) cu aceste cuvinte: „În fine cauza cea dreaptă și sfîntă a românilor... de religie greco-orientală, mult dorită noastră Mitropolie a ajuns rezolvată dorită” și „ofterea lor seculară a fost... împlinită”, încît ei nu-și pot „exprima în cuvinte demne bucuria, mulțumita, speranțele în viitor”, tot „Telegraful Român” a salutat cu entuziasm marele act al Reîntregirii bisericești din Transilvania din 21 octombrie 1948, când clerul și credincioșii români din această parte a țării, despărțiți vreme de 250 de ani în două strane de stăpîniri străine de sufletul poporului român, s-au înfrățit iarăși — în epoca descătușării forțelor creatoare ale poporului liber și stăpîn pe viața sa, pe țara sa — într-o singură Mitropolie, așa cum a fost înainte de 1700 și cum s-a cerut la marea Adunare populară de la Blaj din 3/15 mai 1848. De astăzi

dată însă unitatea străveche s-a realizat în cadrul întregii Biserici Ortodoxe Române (a Patriarhiei Ortodoxe Române), Bisericii autocefale, Bisericii legată de popor și de năzuințele lui.

Aceste mari evenimente: 1. Pe plan patriotic: Desăvîșirea unirii Transilvaniei cu România (1918) și marea biruință ale Republicii, înălțarea României socialiste în ritm accelerat pe noi trepte de cultură și civilizație; 2. Pe plan bisericesc: Reînființarea Mitropoliei Ardealului (1864) și Reîntregirea bisericească din Transilvania în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, au fost prezentate și promovate de „Telegraful Român” clerului și credincioșilor noștri nu numai expozitiv, ci cu însuflețirea ce o declanșează în sufletul tuturor marile evenimente istorice.

Astăzi „Telegraful Român” aruncă sămînța dreptei credințe și patriotismului în sufletele preoților și credincioșilor din Eparhiile Mitropoliei Ardealului și Mitropoliei Banatului, continuînd lucrarea sa din trecut pe un plan superior,

corespunzător cu propășirea Patriei noastre și cu cerințele de azi ale preoțimii și credincioșilor noștri. În acest sens este el un educator, un îndrumător întru înnoirea vieții bisericești, întru promovarea ecumenismului și întru slujirea Patriei, a păcii și cooperării între popoare. El oglindește și realizările Bisericii noastre, ale parohiilor, prin unitatea dintre ierarhie, cler și credincioși.

Deși venerabil prin vîrsta sa, „Telegraful Român” soarbe energii noi de însuflețire, nu numai din trecutul lui istoric, ci mai ales din avîntul fără precedent al Patriei noastre și din dragostea cu care îl înconjoară cititorii săi.

Binecuvîntînd pe toți cei ce au contribuit și pe toți cei ce contribuie astăzi la redactarea și publicarea lui, ca și pe cei ce colaborează și îl citesc, urez „Telegrafului Român” ca numele lui să fie scris în „cartea vieții”, a vieții Bisericii noastre, a vieții poporului nostru, căci viața i-a dat puterea de rodire și vieții în neconținut progres i-a slujit și îi slujește.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

În slujba zidirii creștinești și patriotice a preoților și credincioșilor

Încă în 1850 mitropolitul Andrei Șaguna, de la a cărui moarte vom comemora anul acesta împlinirea a 100 de ani, își exprima regretul din cauza lipsei unei publicații românești, cînd scria în Memoriile sale: „Dureros a fost pentru veri cine (oricine) dintre noi, că în astfel de timp n-am avut nici un organ public”, care să ajute românilor transilvăneni în frămîntările și doleanțele lor de după revoluția din 1848. Acest fapt a întărit și mai mult convingerea lui Șaguna că, mai întîi, „avem neapărată necesitate pentru o tipografie — după cum tot el scrie — de unde poporul, preoțimea și tinerimea școlară să poată trage cărțile necesare”, ceea ce a și realizat chiar în toamna lui 1850. Tot în Memoriile sale din anul 1852, mitropolitul Șaguna notează și aceste gânduri: „După ce bărbatii noștri de litere s-au convins că tipografia tînără a clerului nostru dezvoltă o vitalitate mult promițătoare pe terenul literaturii bisericești și școlare, au făcut și acel prospect că tipografia aceasta națională (românească) ar fi chemată a înainta și interesele naționale pe terenul jurnalistic, de care națiunea noastră are mare trebuință.”

Mitropolitul Andrei Șaguna concretizează imediat sugestiile colaboratorilor săi, astfel că una din ctitoriile sau operele sale cele mai de seamă este înființarea gazetei „Telegraful Român”, care în 3 ianuarie 1853 ieșea de sub teasc cu primul său număr și de atunci a continuat să apară permanent, încît în aceste zile foaia noastră împlinește venerabila vîrstă de 120 de ani de neîntreruptă apariție.

Este desigur și aceasta o calitate, ba chiar o mare calitate, că a reușit să supraviețuiască învolburatelor vremi de altădată, cînd Biserica și obștea noastră românească erau apăsate de oprimări pe care desigur istoria nu le-a putut încreta în întregime. Ceea ce socotim însă că-i dă o aureolă, o valoare specială „Telegrafului Român” este aceea că de la primele numere el și-a pus coloanele sale în slujba ridicării obștei celei mari a credincioșilor români din Transilvania, a luminării și afirmării drepturilor care li se cuveneau ca populație majoritară pe aceste meleaguri. Acest lucru rezultă edificator și din cererea prin care se solicita autorizarea de apariție, în care se arăta că gazeta urmărește „de a răspîndi în poporul — a cărui înapoiere în cultură e a se datori vitregiei vremurilor trecute — idei moderne... a-l lumina în mod cuviincios asupra adevăratelor sale trebuințe sufletești și materiale”. De asemenea, în „Prenumeratiunea”, care, după obiceiul vremii, anunța în decembrie 1852 apariția gazetei, se sublinia că „folosul ce se revărsă asupra culturii popoarelor din citirea gazetelor este atît de mare și de înfelurit încît foile acestora periodice s-au privit cu toată dreptatea ca nescie izvoară nescurse de învățătură, luminare și binecuvîntare”. Ele „împodobesc mintea, îmbunătățesc inima, îndreptează spiritul, prefac năravurile, formează caracterul și perfecționează atît viața privată cît și cea publică a unui popor”. Astfel că „românul — care a fost ținut atîta vreme în întuneric — a ajuns astăzi în stare de a cunoaște că gazeta și ajuns dînsul este o lipsă de

(Continuare în pag. 2)

In slujba zidirii creștinești și patriotice...

(Urmare din pag. 1)

cele mai simțite, cetirea ei o trebuință ca pînea de toate zilele și învățătura ce ea cuprinde o școală bogată pentru folosul și viața practică a sa. „Dorind din inimă a împlini — precizează documentul menționat scopul „Telegrafului Român” — după puțină această lipsă și trebuință ce se simte din zi în zi tot mai adînc, am hotărît ... a da la lumină o gazetă, care să contribuie la învățătura și folosul poporului român”.

Zăbovind peste paginile sale, acum, de pe culmea celor 120 de ani de necurmată apariție, putem spune că, în general, Telegraful Român s-a străduit să slujească cu devotament scopul frumos și nobil cu care pornea la drum și anume slujirea intereselor multiple ale credincioșilor români transilvăneni, ale poporului român de pretutindeni. Nu fără temei, în 1876, Mihail Eminescu aprecia „Telegraful Român” drept „foaia cea mai modernă de peste Carpați”. O parte din roadele strădaniilor sale sînt reliefate în nr. 1—2 din 1953, cînd, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de continuă apariție, Telegraful Român a fost tipărit într-un număr festiv de 16 pagini. „Să duci cetitorilor tăi preoți (și prin ei poporul) — scrie în acele pagini episcopul de acum 20 de ani al Clujului, Nicolae Colan — săptămînal sau lunar, învățatură din Scripturile Sfinte și îndemnuri bune pentru viața de obște timp de o sută de ani, iată o lucrare echivalînd cu un apostolat dintre cele mai impresionante”.

În continuarea acestor rînduri socotim potrivit a încresta cîteva din preocupările de astăzi ale Telegrafului Român.

Dacă ar fi să definim scopul pe care îl urmărește Telegraful Român în anii noștri, am putea spune că, prin materialele cuprinse în coloanele sale, gazeta noastră își propune să ajute pe preoții și credincioșii noștri, cetitorii săi, la înțelegerea dreaptă, justă, a învățăturilor Bisericii Ortodoxe Române și, în felul acesta, la urmarea unei vieți creștine adevărate, după voia Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, precum și la formarea unor cît mai luminoase și calde simțăminte cetățenești și patriotice. Un merit deosebit în această orientare îi revine actualului nostru Arhiepiscop, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care, în calitate de profesor de Teologie și redactor vreme de aproape două decenii, începînd cu 1948, a scris despre transformările înnoitoare care au început să se afirme în viața țării și poporului nostru după 23 August 1944 și îndeosebi după proclamarea Republicii, despre eforturile poporului român de a-și zidi o viață mai senină, mai bună, precum și despre ideea de slujire a intereselor obștești, de trăire autentică a Evangheliei Domnului, imprimată vieții Bisericii noastre și formulată așa de potrivit de P. F. Părinte Patriarh Justinian în noțiunea de „apostolat social”. Aceste lucruri au găsit o reflectare fidelă și un sprijin deplin în paginile Telegrafului Român. De altfel și la ora actuală gazeta noastră apare, precum se știe, cu binecuvîntarea și directa îndrumare a Înalt Prea Sfinției Sale.

Activitatea Telegrafului este deci așintită în special asupra a două compartimente, care, de altfel, stau strîns legate între ele, și anume acela de formare religios-morală, în spiritul învățăturii Bisericii Ortodoxe, a preoților și credincioșilor, precum și acela de zidire patriotică.

În privința primului aspect, s-a căutat și se caută promovarea unor materiale cît mai variate din toate sectoarele Teologiei Ortodoxe, prezentate într-o formă accesibilă credincioșilor. S-au inaugurat și continuă să apară o seamă de cicluri de articole cum este: „Credința noastră”, susținut lună de lună, începînd cu numărul din 1 ianuarie 1970 al gazetei, de I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, în care se redau învățăturile de bază ale Bisericii noastre. Este pe sfîrșite un ciclu de articole privitor la Istoria Bisericii Ortodoxe Române. S-au explicat „Fericiirile”, „Tatăl nostru”, „Decalogul” etc. Este adusă în atenția preoților și credincioșilor interpretarea cuvenită a unor texte din Sfînta Scriptură, se caută sublinierea frumuseții virtuților, precum și urîtenia și dezastruoasele urmări sociale ale patimilor, ale păcatelor în general, se explică înțelesurile Praznicelor împărătești, ca și ale altor sărbători din tot cursul anului, prezentîndu-se în același timp vieți de Sfinți, inclusiv Sfinți canonizați de Biserica Ortodoxă Română, cu un cuvînt articole care se consideră că pot ajuta la formarea religios-morală a preoților și credincioșilor, la zidirea lor sufletească și trupească.

Telegraful Român a exprimat și exprimă mereu bucuria preoților și credincioșilor de-a fi iarăși una în sînul Bisericii mame Ortodoxe Române, unitate realizată prin actul de negrăită importanță din octombrie 1948, cu privire la care gazeta noastră din 3 octombrie, nr. 27—28/1948, scria: „Tresaltă sufletul poporului român de bucurie și preamărește pe Domnul pentru marea Lui înțelepciune și milostivire. Tresar strămoșii în morminte și sufletul lor se bucură împreună cu îngerii și Sfinții în ceruri”. Sînt cuvinte care exprimă bucuria obștească prilejuită de Reîntregirea noastră bisericească.

În privința laturei patriotice, Telegraful Român a avut și are mereu ochii deschiși și așintiti asupra transformărilor uluitoare care au loc în țara noastră, asupra strădaniilor conducătorilor poporului nostru în asigurarea unor condiții cît mai demne de viață tuturor celor ce muncesc, asupra bunului nume pe care România socialistă și-l dobîndește tot mai vădit în lume și asupra altor asemenea fapte de care gazeta noastră se entuziasmează și pe care le face cunoscute cititorilor săi. De asemenea sînt prezentate marile sărbători din viața poporului nostru, personalități din viața culturală, științifică, socială etc. a poporului român cît și din viața altor popoare, se acordă spații largi descrierii unor frumuseți ale plăurilor noastre minunate, toate urmărind adîncirea dragostei de Patrie și de popor, ca și cultivarea dragostei de muncă, de frumos, de respect,

de iubire frățească între oameni, de întrajutorare, de cinste, de omenie și a altor simțăminte necesare unei cît mai sănătoase conviețuiri obștești.

Un loc de seamă ocupă în coloanele gazetei cauza păcii, ideal atît de scump poporului nostru și pentru a cărei depline instaurări în lume se depun astăzi atîtea eforturi.

Potrivit este să ne amintim cu recunoștință și de redactorii gazetei noastre dintru începuturile sale: Prof. Aron Florian, Dr. Pavel Vasici, prof. I. Bădilă, învățător Visarion Roman, pr. Ioan Rațiu, prof. Z. Boiu, prof. N. Cristea, ases. consist. M. Voileanu, Dr. R. Roșca, N. Ivan, S. Moldovan, Dr. N. Olariu, G. Hango, Dr. I. Cristea, T. V. Păcășian, Dr. Gh. Comșa, Dr. N. Regman, Dr. Gh. Proca, prof. Dr. D. Stăniloae, prof. Dr. C. Sîrbu, prof. Dr. Em. Vasilescu, prof. Dr. N. Mladin, iar din 1 iunie 1967 diacon Gh. Papuc, consilier cultural la Arhiepiscopia Sibiului.

Mulțumind călduros, cu prilejul acestui popas festiv, colaboratorilor, ostenitorilor cu corectura, administrația și tipărirea, ca și cititorilor și tuturor celor ce au contribuit într-un fel sau altul ca el să apară în condiții cît mai coresponsabile, Telegraful Român făgăduiește totodată că se va strădui și de acum înainte să fie cît mai de folos cititorilor săi, preoți și credincioși deopotrivă, în păstrarea credinței cît mai curate și mai lucrătoare în fapte bune și a unei vieți sufletești cît mai sănătoase, după voia lui Dumnezeu, precum și la întreținerea și intensificarea flăcării iubirii de popor și de Patria noastră binecuvîntată.

T. R.

„Telegraful Român” în slujba unirii tuturor românilor

Telegraful Român, foaie religioasă editată de Arhiepiscopia Ortodoxă Română de Alba Iulia și Sibiu, împlinește în acest an, la 3 ianuarie, 120 ani de viață. Respectabila vîrstă o așează, ca vechime și continuitate, la loc de cinste în rîndul ziarelor din țara noastră, mai ales că a atins atîția ani, fără să aibă vreo întrerupere.

Cu prilejul acestui popas sărbătorec vom arăta, în linii generale, în ce măsură Telegraful Român a promovat ideea unității tuturor românilor.

În aprecierea atitudinii „Telegrafului” față de acest mare ideal e necesar însă să se țină seama de faptul că din cei 120 de ani, 65 ani el a apărut pe timpul cînd românii din Transilvania se aflau sub jugul imperiului Habsburgic. Nu mai puțin trebuie avută apoi în vedere politica acestui imperiu față de Țările Române, care n-a fost dintre cele mai favorabile. Dacă mai luăm în considerare și faptul că unele mari puteri din acea vreme nu vedeau cu ochi buni emanciparea românilor din Țările Române și unirea lor politică într-un stat, de teama ca să nu influențeze și pe cei din Transilvania și să se ajungă la unirea tuturor, e explicabil de ce, într-o situație atît de complicată, redactorii au trebuit să fie cu mare băgare de seamă la ceea ce scriu și cum scriu, pentru a nu putea fi acuzați de către autoritățile imperiului de trădare. În același timp însă ziarul nu putea renunța la marea sa datorie de a dezvolta și cultiva în sufletul românilor transilvăneni încrederea în destinul luminos al poporului român.

Procedul folosit de redactori a fost dintre cele mai înțelepte. Telegraful va reproduce știri și articole din ziarele germane de la Viena și Sibiu, care la rîndul lor le primeau de la agențiile din București sau Iași, sau le reproduceau, la început, după Gazeta de Moldavia sau Vestitorul Românesc.

Din mulțimea de știri și articole apărute în ziarele din Principate, redactorii vor publica în „Telegraful” transilvănean pe acelea care înlesneau cunoașterea trecutului istoric al românilor, bogățiile și frumusețea țării, precum și cele care se refereau la progresul în toate domeniile.

Conștiința redactorilor le impunea promovarea unui sentiment de iubire și atașament față de „ȚARA” — căci așa numeau transilvănenii România înainte de 1918 — de a cărei locuitori erau legați prin aceeași origine, limbă, cultură, credință, tradiții, interese economice și cu care aveau același ideal de înfăptuit.

În primii ani de apariție a „Telegrafului” soarta Principatelor Române a fost destul de grea din cauza războiului dintre ruși și turci, la care au participat apoi și Austria, Franța și Anglia. Războiul s-a purtat la început în Dobrogea și pe malurile Dunării, iar de aici a trecut în Crimeea. Principatele au fost ocupate cînd de o armată cînd

de cealaltă, populația avînd mult de suferit. În această situație atît de grea, „Telegraful” publică în 1854, în patru numere consecutiv, pe zece coloane, un lung studiu, sub titlul „Moldavia și Valahia (România)”, despre trecutul istoric al românilor din cele trei provincii, arătînd că ei sînt urmașii vechilor locuitori ai Daciei care și-au apărut lung timp cu statornicie deplina lor libertate în contra perșilor, grecilor și romanilor. În cele din urmă Dacia a fost cucerită de împărăția romană, „doamna lumii”, numită atunci. Romanii au adus în Dacia coloniști, care se amestecară cu băștinașii și au dat naștere poporului român.

Peste această populație romanică au năvălit apoi mai multe popoare migratoare, dar ea a rămas pe loc, păstrîndu-și limba „latinească”, portul „asemănător cu cel de pe columna lui Traian”, și-a păstrat apoi tradițiile și organizația politică și administrativă din vechime. Mai departe arată cum s-a ajuns ca românii să fie împărțiți în trei state și cum granițele au fost mereu ciuntite, ajungînd în stare de plîns. Starea aceasta nu trebuie să ducă la deznădejde, căci peste români au trecut necazuri și mai mari, pe care în cele din urmă le-au învins. Citează apoi victoriile românilor contra turco-tătarilor și vecinilor, care le-au atacat hotarele.

Mai departe autorul articolului arată cum românii, fiind băștinași pe aceste plăuri, au creat forme de cultură și civilizație lăudate de toată lumea. Ei au avut „școală de drepturi” la Suceava de pe timpul lui Alexandru cel Bun, pe care domnitorul Vasile Lupu o mută la Iași. Au avut apoi chiar și o „universitate” la Cotnari, în sec. XVII. Conducătorii poporului român și clerul, mai ales cel din mănăstiri, erau atît de culti încît Petru cel Mare al Rusiei „a atras la sine din aceste principate mulți bărbați procopsiți”. Autorul articolului e îngrijorat ca nu cumva situația grea în care se găsesc Principatele, din cauza războiului, să strice „vechile așezăminte patriotice” ... „pentru noi de o mai mare însemnătate de cît fu cea de pînă acum”.

Cu același conținut de afirmarea drepturilor românilor de a fi independenți și de a se dezvolta liber, pot fi citate nenumărate articole din „Telegraful Român” din acea vreme. Vom menționa un caz. Cînd puterile beligerante s-au întrunit în conferință la Viena pentru a decide soarta Principatelor, „Telegraful” publică mai multe articole în care se susține îndreptățirea acestora de a fi reprezentate la acea conferință. Căci deși Principatele plătesc tribut turcilor, prin tratatele din 1392 și 1460 cu Muntenia și 1513 cu Moldova, turcii au recunoscut neatințarea și independența acestora, avînd dreptul de a se conduce după

(Continuare în pag. 3)

Părerile preoților și credincioșilor despre Telegraful Român

— „Vă rugăm să primiți cele mai sincere și călduroase felicitări pentru felul potrivit în care continua să se scrie „Telegraful Român“ astăzi, cu articole scurte, actuale, variate și pline de miez, de mireasmă duhovnicească, articole ce reîmprospătează cunoștințele noastre istorice, religioase și morale, edifică patriotic și înviează la maximum sufletul preoțimii ortodoxe... În această ținută exemplară „Telegraful Român“ aduce într-adevăr o contribuție substanțială sănătoasă la unitatea de credință, de trăire spirituală, de practicare a virtuților creștine.“ (Arhim. V. Jitaru — Ocna Mureș, jud. Alba).

— „Cu multă mulțumire vă aduc la cunoștință că revista, ce cu distinsă competență conduceți, umple un gol mare în bibliotecile preoțimii și parohiilor, îndeosebi începând cu 1970, de când I. P. S. Mitropolit Nicolae a inaugurat și continuă cu desăvârșită erudiție rubrica „Credința noastră“...“

Revista leagă foarte bine patria cerească cu patria noastră pămîntească-românească. Ea îmbină în mod fericit cuvîntul Domnului cu cel al Patriei noastre. De aceea revista e mult dorită, citită, păstrată, propovăduită.“ (Pr. T. Țigănoiu — Copalau, jud. Botoșani).

— „Acordăm o deosebită atenție și facem aprecieri elogioase acestei publicații. Materialul înscris este foarte folositor în activitatea noastră pastorală.“ (Pr. N. D. Brînzeu — Sulița, jud. Suceava).

— „Întîmplător am avut ocazia să citesc o foaie Telegraful Român cu articole de învățătură de mare importanță pentru propășirea binelui, fericirii și adevăratei păci pentru toată omenirea.“ (V. D. Lupașcu — Tg. Ocna, jud. Bacău).

— „Telegraful Român, minunata foaie păzitoare de suflete, a ajuns și pe cele mai îndepărtate culmi de munte... Astfel am ajuns și eu să pot citi aceste pagini, care au adus în sufletul meu multă lumină.“ (C. Coman — Vizag, jud. Cluj).

— „Țin să mulțumesc conducerii acestui ziar pentru frumoasele și consistente articole publicate. Dacă vom citi cu luare aminte toate articolele avem ce predica credincioșilor.“ (Pr. Miron Maier — Bratei, jud. Sibiu).

— „Transmitem I. P. S. Mitropolit Nicolae cu fiiască dragoste călduroase mulțumiri pentru cuvîntul de învățătură din Telegraful Român.“ (Cristea Petru — Baia de Criș).

— „Conținutul gazetei îmi place, este foarte bun, foarte bogat în sfaturi duhovnicești.“ (Gh. Tiron — Smîrdan, jud. Tulcea).

— „Onorată redacție a acestui vechi și minunat ziar al Bisericii noastre Ortodoxe, ca abonat din 1968 mă adresez în primul rînd cu mulțumiri pentru trimiterea tuturor numerelor... De asemenea, ca simplu cititor felicit cu toată bucuria apariția mai multor articole pline de învățături practice, îndrumînd viața credincioșilor spre sfințenie, ascultare de Dumnezeu și dragoste față de toți oamenii.“ (P. Giurgiu — Poienile Izei, jud. Maramureș).

— „Mă simt profund îndatorat de a vă transmite pe această cale sincere și călduroase mulțumiri, căci datorită acestei foi mi-am îmbogățit sufletul cu comori de fapte bune.“ (C. Dunea — Șaru Dornei, jud. Suceava).

— „Am abonat foaia Dvs. Telegraful Român, de la care am putut culege multe învățături ziditoare de suflet și pe care de multe ori am citit-o în biserică, fiind ascultată cu luare aminte de toți credincioșii.“ (Pr. Șt. Gogoiu — Jurcu Mare, jud. Timiș).

— „Nouă ne place foarte mult această foaie religioasă și aducem vii mulțumiri celor care se ostense în această direcție.“ (Pr. Tr. Rusu — Măscă, jud. Arad).

— „Vă exprim recunoștință pentru planul tematic atît de bine întocmit al Telegrafului Român, precum și pentru competența cu care este realizat, întrucît ne este de un real folos în parohii.“ (Of. parohial Roșia, jud. Bihor).

— „Sînt în vîrstă de 83 de ani și mi-e drag să citesc această foaie bisericească.“ (E. Giurgiu — Turda).

— „Vă mulțumim pentru foaia pe care am primit-o regulat și care e căutată și apreciată de credincioși.“ (Of. parohial Grabați, jud. Timiș).

— „De la un prieten al bibliotecii noastre am primit nu de mult un număr al ziarului Dvs. „Telegraful Român“ din anul 1970. Noi am găsit conținutul lui așa de bun încît dorim să întrebăm prin prezenta dacă nu ați putea să ne trimiteți permanent un exemplar.“ (Biblioteca română — Freiburg i. Br., R.F.G.).

„Telegraful Român“...

(Urmare din pag. 2)

legile și tradițiile țării, de a-și alege domnitor după placul țării, fără ca turcii să se amestece și pe care sînt obligați să-l întărească. În toată corespondența cu alte state referitoare la Principate, turcii se obligă să folosească termenul „neatîrnate“. Ba mai mult, turcii au recunoscut că n-au dreptul de a achiziționa proprietăți în Principate și că religia mohamedană este interzisă.

Și ziarul continuă, pe aceeași notă, invocarea altor argumente din care reiese dreptul Principatelor de a fi reprezentate și consultate cînd e vorba de soarta lor. „Noi însă mărturisim îngrijorarea noastră, ca nu cumva pe lîngă toate aceste privilegii, Principatele să figureze la Viena numai după cum a hotărît Poarta și independența lor să fie numai pe hîrtie... Să sperăm însă că celelalte puteri vor face cele de lipsă, și nu vor răbda o mai departe călcare a drepturilor lor politice și naționale...“

Evoluția evenimentelor, care au culminat în Unirea din 1859, și entuziasmul care a urmat, sînt redade cu fidelitate în lungi coloane în ziarul nostru. Dar pentru că redactorii nu puteau publica articole în care să se arate importanța actului unirii pentru românii transilvăneni, ei se vor mîrgini a reproduce amănunțit evenimentele de la Iași și București, precum și discursurile întregi ale lui Alex. Ioan Cuza, M. Kogălniceanu, arhimandritul Scriban etc. „Dumnezeu și lumea vă privește, Biserica vă binecuvîntează, *România mea întreagă vă așteaptă!*“, sînt cuvinte cu care Neofit Scriban își încheie discursul. „Trăiește dar, Măria Ta, pentru junimea română! Trăiește pentru toată *românia mea!*“ — cuvinte rostite de B. Boerescu, directorul școalelor — cuvinte care pot fi considerate ca un mesaj al marelui act al Unirii, adresat și românilor din Transilvania.

Pe aceeași linie de informare a cititorilor despre evenimentele din Principate, asupra cărora vom mai reveni, a rămas „Telegraful“ în toată perioada cînd Transilvania a avut stăpînire străină și pînă în 15 august 1916. La această dată România intrînd în războiul contra Puterilor Centrale — cenzura a supravegheat cu severitate scrișul „Telegrafului Român“, făcîndu-i imposibilă orice amintire despre ceilalți români. Era însă prea tîrziu. Peste doi ani va avea loc marele act al desăvîrșirii unirii Transilvaniei cu România.

„Telegraful Român“, alături de celelalte ziare românești, și-a adus așadar contribuția sa la realizarea acestui eveniment.

Ioan N. Beju

Dor de casă

Atît urît mă prididește zilnic
Cu vrăjmășie-n sorbul lui năsilnic
C-abia de mai găsesc arar un vad
Cu mine însumi în zăbăvi să cad.
Atunci revăd, trăind atemporal,
Icoana sfîntă-a locului natal...

... O curte cu pomel în jur
Și-o seamă de-acareturi împrejur
Și casa-n alb imaculat, de var,
Cu prispă-ngustă și cu pălimar.
Odaia alor mei — pios cămin,
Cu veșnica mireasmă de pelin,
Cu scoarțe vechi țesute în cocoli
Și străchini de Horezu pe pereți.
Spre răsărit, pe candela clipind
Icoana Maicii Sfinte, de argint,
Perdele albe trase la ferestre,
Pe lada mamei, toalele de zestre.
Și-alătura — odaia-mi așteptînd
Cu patul alb, nedesfăcut de cînd?

I. Filipoiu

† Mitropolitul Firmilian al Olteniei

O veste tristă a cernit inimile celor ce l-au cunoscut și cu deosebire ale preoților și credincioșilor din Arhiepiscopia Craiovei și Mitropolia Olteniei și anume stingerea din viața aceasta, în 29 octombrie 1972, a arhiepiscopului Craiovei și mitropolitului Olteniei Firmilian Marin.

În prezența majorității membrilor Sf. Sinod al Bisericii noastre și a unui mare număr de preoți și credincioși, slujba înmormîntării a avut loc în 2 noiembrie 1972, săvîrșită fiind de un sobor de Ierarhi, în frunte cu P. F. Părinte Patriarh Justinian.

Erau de față de asemenea reprezentanți ai Departamentului Cultelor, în frunte cu Dl. Vicepreședinte Gheorghe Nenciu, precum și reprezentanți ai organelor locale ale puterii de stat.

La sfîrșitul slujbei au vorbit:

P. F. Părinte Patriarh Justinian, care spune între altele: „Cu inimi cernite de durere ne-am adunat astăzi — Ierarhi, clerici și credincioși — pentru a aduce un pios omagiu și o ultimă cinstire mitropolitului Firmilian al Olteniei, care a părăsit vremelnicele hotare ale vieții pămîntești, pentru a se sălășlui în locașurile cele veșnice ale Părintelui ceresc... Biserica Ortodoxă Română trăiește zile de doliu, pentru că ea pierde pe unul din marii săi Ierarhi a cărui viață — desfășurată pe parcursul a aproape 72 de ani — a însemnat un exemplu de muncă neînteruptă, de strădanii generoase și de bogate înfăptuiri.“

P. F. Sa face apoi o scurtă prezentare a acestor înfăptuiri, precum și o schiță biografică a adormitului mitropolit, născut în părțile Buzăului, la 19 ani îmbrăcînd haina monahală „nu pentru a fugi de lume, ci pentru a se devota cu și mai mare zel slujirii ei“. Remarcîndu-se ca arhimandrit și director de seminar, în 1947 este ales arhiepiscop al nou-înființatei Arhiepiscopii a Craiovei, iar doi ani mai tîrziu mitropolit al Olteniei, cînd Arhiepiscopia Craiovei a fost ridicată la rangul de Mitropolie.

„În această calitate — spune P. F. Părinte Patriarh — și-a sporit și mai mult strădaniile. Înțestrat cu o natură generoasă, plină de omenie și cu o clară viziune a lucrurilor, avînd o voință hotărîtă și o adevărată pasiune a realizărilor, a reușit să dea viață unor opere de mare însemnătate spirituală. Ca o „lumină în sfeșnic“ a luminat preoțimea din acest colț de țară, îndrumînd-o — cu cuvîntul și cu exemplul propriu — la acțiuni pline de zel și de dăruire în slujba lui Dumnezeu, a credincioșilor și a Patriei.“

Dl. Gheorghe Nenciu, Vicepreședintele Departamentului Cultelor, exprimă de asemenea cuvinte de cinstire la adresa adormitului mitropolit Firmilian, spunînd între altele: „În numele Departamentului Cultelor, al organelor locale județene și ale Municipiului Craiova, exprim cele mai sincere condoleanțe Bisericii Ortodoxe Române, precum și îndureratelor rude pentru greaua încercare pe care au suferit-o prin neașteptata încetare din viață a celui ce a fost Mitropolitul Firmilian..., care și-a început activitatea de ierarh acum 25 de ani, în momentul cînd poporul român era la începutul uriașului său efort de ridicare economică și culturală a Patriei noastre.“

Înaltul ierarh s-a alăturat din toată inima acestui efort și și-a îndrumat clerului și credincioșii să-i urmeze exemplul, arătînd că prefacerile sociale din țara noastră răspundeau necesității progresului și că ele continuă cele mai frumoase tradiții de luptă ale istoriei noastre și cele mai curate năzuințe ale poporului român.“

În numele Centrului Eparhial Craiova, al clerului și credincioșilor din Eparhie, a vorbit P. S. Episcop-vicar Nestor Severineanu — sub a cărui grijă s-au desfășurat funeraliile și care a fost încredințat cu conducerea treburilor Eparhiei pînă la alegerea și instalarea noului titular — care omagiază personalitatea mitropolitului Firmilian, al cărui colaborator principal i-a fost P. S. Sa, scoțînd în evidență rolul de ctitor de școli teologice a adormitului mitropolit, de restaurator de mănăstiri și viață mănăstirească, de ctitor al actualului local administrativ al Mitropoliei Craiovei, de autor al multor lucrări de învățătură teologică, subliniind totodată și activitatea desfășurată în cadrul Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, pe tărîm ecumenic etc.

Centrul nostru arhiepiscopal a fost reprezentat la funeralii prin I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului și P. S. Episcop-vicar Visarion.

Dumnezeu să-l numere cu aleșii Săi.

R.

Tebea - pământ încărcat de istorie

Cimitirul din Tebea e un adevărat loc ce amintește de numeroasele momente ale istoriei poporului român. Pe actualul său loc — spune tradiția — era pădure. *Gorunul lui Horia*, aflat aici, are o vechime de circa 800 ani. Acum mai poartă doar o singură cracă verde, unde e și scoarța lui naturală. Restul corpului copacului este îmbrăcat într-o scoarță artificială de ciment, în grosime de 2—3 cm de jur împrejur pentru protejare împotriva intemperiilor naturii. Circumferința (jur-împrejur) este de 9,30 metri, iar diametrul (grosimea în linie dreaptă peste mijloc) este de 3,10 metri. Înălțimea actuală este de 15 metri.

„Gorunul lui Horia” e numirea primită în anul 1784, când Horia a fost trimis la Viena de iobagii din partea locului cu o jalbă către Iosif al II-lea, împăratul Austro-Ungariei, fiul Mariei Tereza.

S-a prezentat să sloboadă poporul din iobăgie. A mers pe jos îmbrăcat în bundă (cojoc) și încălțat cu opinci din piele neargăsită de vită, așa cum purtau strămoșii noștri daci. Horia a făcut patru călătorii la Viena pentru cauza aceasta, pentru că împăratul nu voia să-l primească în audiență.

Se zice că a rupt 34 perechi de opinci, în toate aceste căi ale sale. În anul 1784 îl așteptau cu nerăbdare Cloșca și Crișan alături de toți iobagii din Ținutul Zărandului să vadă ce vești aduce de la Viena, care, după cum știm, nu erau cele așteptate. De aceea a fost nevoit a îndemna poporul la răscoală, văzând că pe cale pașnică nu pot fi obținute drepturile cuvenite.

Gorunul era pe atunci verde peste tot. Aici era locul de întâlnire a lui Horia cu iobagii. Legenda a adăugat noi detalii faptelor istorice, spunându-se că sub rădăcina gorunului este îngropată mîna dreaptă a lui Horia. Se știe că după înăbușirea în sânge a răscoalei conduse de Horia, Cloșca și Crișan, ei au fost supuși unui odios supliciu pe Dealul Furcilor de la Alba Iulia.

Aici, însă, la loc dosnic au fost îngropate numai intestinalele martirilor, ca să nu rămîna nici o urmă care ar fi putut da prilej de comentarii.

Bineînțeles că amintirea lui Horia, Cloșca și Crișan nu a putut fi ștearsă din inima iobagilor. Corpurile martirilor au fost despicate în 4, prinse în țepă și afișate la loc vizibil pe marginea drumurilor sau la porțile cetăților pentru a înspăimînta poporul.

Legenda spune că mîna dreaptă a lui Horia ar fi fost adusă aici, la Tebea, de unde locuitorii au luat-o noaptea, cu frică și grijă și au îngropat-o la rădăcina gorunului.

Lîngă gorunul lui Horia se află mormîntul lui Avram Iancu, „craiul munților”, revoluționarul democrat-român, cum a fost denumit de oștenii țărani pe care i-a condus la luptă. Ziarele timpului spun că la înmormîntarea eroului au luat parte tot Zărandul, tovarășii săi de arme, prefecții și tribunii de odinioară. Gorunul se află pe cea mai ridicată colină. La umbra acestui gorun poposea Iancu, cînd venea la Tebea la marea „nedeie” din a doua zi de Paști și la Rusalii cînd cu fluierul și mîntea rădăcită vorbea cu oamenii care-l cunoșteau și-l invitau să mîncească și să bea cu ei.

— Domnule Iancu, bea și cu noi un pahar de vin.

Iancu le răspundea:

— Nu mai sînt eu Iancu. El a murit. Eu sînt numai umbra lui.

După aceea, mergea singur să cumpere vin. Ținea cupa în ambele mîini, urca spre gorun cu tot poporul și zicea:

— Să fiți strîns uniți și să țineți unul la altul ca atunci veți fi tari.

Pe urmă bea din cupă și plîngea.

Iancu stătea la umbra gorunului zicînd și lăsînd cu limbă de moarte prietenilor săi: „Dacă voi muri să mă îngropați la umbra gorunului că aici mi-a fost mie drag în viață.”

Mormîntul lui Avram Iancu este un loc de pelerinaj des vizitat. La cap străjuiește o cruce de piatră pe care scrie: „Avram Iancu adv. Pref. Leg(unilor) Gem(ene) Rom(âne) în anul 1848—49 † (mort) 1872.”

Craiul munților a murit la Baia de Criș pe prispa unui covrigar, numit Ioan Stupina. Aproape tot Zărandul l-a petrecut la groapă, cu torțe aprinse în mîini într-un șir foarte mare. Trei zile au ars torțele aruncate de oameni din jos de drum, dovadă că au fost atît de multe și prin aceasta văzîndu-se cît de mult l-a iubit poporul pe Iancu. Tot pe mormînt se mai află o placă comemorativă pe care scrie:

„Craiului Munților

Națiunea Română

întregită în hotarele ei firești și unită în spiritul libertății. 1848 anul revoluției și 1918 anul unirii tuturor românilor.”

Tot aici se mai află gorunul lui Iancu, care în 1972 a împlinit venerabila vîrstă de 140 ani. În prezent are înălțimea de 25 metri (tulpina este de 10 metri). Pe vremea cînd gorunul era mic, Iancu l-a mîngîiat cu mîna, zicînd celor de față:

„Și cînd va veni dușmanul
Să vă ia pământ și drept
Români! Scuturați stejarul
Ca din somn să mă deștept.”

Semeț se ridică spre înaltul cerului și un alt gorun, plantat în anul 1966 de către conducătorii de

astăzi ai Patriei noastre, în frunte cu Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, cu ocazia vizitei făcute pe meleagurile Zărandului.

La halta C.F.R. Tebea se află bustul ce reprezintă chipul lui Avram Iancu la vîrsta de 24 ani, cînd conducea revoluția de la 1848. Acest bust este opera sculptorului Radu Moga pe atunci profesor la Liceul „Avram Iancu” din Brad, acum decedat.

Cimitirul din Tebea mai adăpostește mormintele multor eroi ai poporului român, ale căror fapte de glorie sînt nepieritoare.

Așadar, cei care trec astăzi pe la Tebea, prin acest colț al Țării Moților, stropit de sîngele atîtor eroi, în frunte cu Avram Iancu, vor rămîne cu inima încălzită și îmbogățită cu încă o veritabilă filă de aur din istoria zbuciumată a poporului român.

Ion Coțoi

† Profesorul Onisifor Ghibu

Nonagenarul dascăl, cărturar și militant pentru unirea de stat a românilor de pe ambele versante ale Carpaților, a încetat din viață în 31 octombrie 1972 după o lungă și grea suferință, într-un spital din Sibiu, fiind prohodit în 3 noiembrie 1972 în catedrala mitropolitană din Sibiu, de un sobor format din 11 preoți.

În numele Centrului arhiepiscopesc, despre personalitatea multilaterală a dispărutului, a vorbit P. C. vicar Tr. Belășcu, după care a mai luat cuvîntul profesorul universitar Salade de la facultatea de litere din Cluj și numeroși alții.

Urmas de margineni din Săliștea Sibiului, care a dat atîtea capete luminate, regretatul dascăl Onisifor Ghibu a făcut studii la Sibiu și Brașov (cele secundare) la Sibiu terminînd chiar Seminarul teologic-pedagogic „Andreian”, la care a fost și profesor timp de un an; apoi la București, Budapesta, Strasbourg și la vestita universitate din Jena, unde și-a luat doctoratul în chip strălucit.

Cărturar cu alese calități, a scris cărți valoroase, a descoperit și a cercetat documente și opere-unice ca aceea a genialului țaran săliștean Picu Pătruț, crîsnicul și cantorul de strană bisericească de un multilateral talent, căruia scriitorul Paul Anghel i-a închinat 50 de pagini din cele 150 ale broșurei sale „Convorbiri culturale”, iar restul (100 pagini) lui Brîncuș și Shakespeare, punîndu-l astfel pe acesta alături de marii titani ai culturii universale. Apoi acelea referitoare la participarea activă a lui Gheorghe Lazăr la răscoala populară a lui Tudor Vladimirescu din 1821, descoperite cu două decenii în urmă la Avrig. Iar în momentul de față se găsește la editura „Dacia” din Cluj, pentru a vedea lumina tiparului, volumul masiv „Istoria învățămîntului românesc din Transilvania” la care a trudit timp de cinci decenii.

De notat că a tipărit și a colaborat la multe reviste și publicații începînd cu „Telegraful Român”, „Luceafărul”, „Tribuna”, „Transilvania”, „Lupta”, „Epoca”, „Românul” etc.

... „A ars ca o flacără — cum foarte frumos a scris cunoscutul condeer, Paul Anghel, în „Contemporanul” din 3 nov. 1972 — dăruindu-se celor mai diverse preocupări de cultură sau publice. A dat lucrări științifice importante, de istoria pedagogiei, a dreptului canonic, a drepturilor limbii și culturii românești, atîtea drepturi trebuind pledate în deceniile acestui secol...”

Cunoscutul istoric Vasile Netea a scris, între altele, în „România literară” din 9 nov. 1972, următoarele:

„Platformele sale de manifestare au fost direcția școlilor din cadrul Arhidiecezei de la Sibiu și „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român”. Vorbitor cald și expresiv, pasionat pentru subiectele abordate și publicist dotat cu remarcabile potențe de polemică și sinteză, Onisifor Ghibu a fost pînă la 1918 unul din cei mai îndrîjiți luptători pentru apărarea învățămîntului românesc, iar după Unire pentru organizarea și dezvoltarea sa pe măsura celor mai acute trebuințe obștești. Și același autor a subliniat: „Numele lui Onisifor Ghibu e strîns legat de marea operă săvîrșită de generația de luptători și cărturari transilvăneni, care la începutul secolului al XX-lea au dat cea mai elocventă expresie străvechiului ideal de unitate națională”.

Alt condei cunoscut, profesorul Petre Hossu de la Cluj, l-a caracterizat pe Onisifor Ghibu în „Tribuna” din 21 nov. 1972, astfel:

„... Onisifor Ghibu, întîiul profesor de pedagogie al Universității Daciei Superioare din Cluj, a fost o personalitate de categorică robustețe, așa de contradictorie; intelectual, gînditor și publicist ineputabil, dinamic și în permanentă efervescent, multilateral și polivalent, de o combativitate deosebită”...

Marele Nicolae Iorga l-a numit: „Argintul viu al luptei pentru drepturile neamului românesc de pretutindeni”. De fapt acesta a fost în primul rînd profesorul Onisifor Ghibu din pitoreasca Săliștea a Sibiului.

Nicolae D. Găvozdea

Trîndăvia, rugina sufletului

Un bătrîn olog, reumatic, care abia se mișca de ici colo, dar care totuși nu stătea toată ziua, că avea sădită în fire hărnicia, se plîngea odată unui preot: „Vai, părinte, tare mă tem că prin trîndăvia aceasta a mea, îmi voi pierde mîntuirea sufletului, căci am auzit predicîndu-se la biserică, că dintre toate păcatele, trîndăvia este păcatul cel mai mare. Pentru acest fapt mă tem că trăiesc ca un trîndav, nu pot lucra nimic, ci mîncînc degeaba pîinea lui Dumnezeu Sfîntul.”

Preotul a căutat să-l liniștească, spunîndu-i că omul bolnav și suferind nu este un trîndav, ci un purtător de răbdare a suferinței și, în răbdarea lui, poate deveni chiar un virtuos după cuvîntul Mîntuitorului: „Prin răbdarea voastră vă veți dobîndi sufletele voastre” (Luca 21, 19).

Trîndav e omul sănătos și în putere care stă în nelucrare. Trîndăvia este mama tuturor păcatelor și a necurățiilor, cum zice înțeleptul Sirah 33, 32: „Multă răutate a învățat lenevia.”

Precum plugul și sapa ce stau în nelucrare se ruginesc, așa și omul trîndav se umple de păcate. Trîndăvia naște plictiseala și dezgustul față de viață. Precum și rugina distruge fierul, tot așa și trîndăvia roade, ca un vierme, fericirea omului. Imaginea trîndăviei este apa stătătoare, biltoaca plină de necurăție și de vietăți hidoase, din care nu adie mirosul proaspăt de apă, ci lîncezeala și orăcăitul broaștelor.

Așa este și inima trîndavului; o peșteră de necurăție, plină de gînduri și fapte murdare. Cuvîntul lui Dumnezeu recomandă tuturor oamenilor să ia exemplu de hărnicie de la vietățile sale mai mici și mai neînsemnate ca: furnica și albină: „Du-te, leneșule, la furnică și vezi munca ei și prinde minte... sau mergi la albină și vezi cît de harnică este și ce lucrare ăscușită săvîrșeste. Ea e iubită și lăudată de toți, deși e slabă la putere, dar e minunată cu ăscușință” (Pilde 6, 6—8).

Pr. Al. Gherghel